

Poetycki opis zjawiska atmosferycznego

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1982, s. 370.

Poetycki opis zjawiska atmosferycznego

Błyskawica

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Wymień jak najwięcej nazw zjawisk atmosferycznych towarzyszących burzy.

Polecenie 1

Na podstawie zamieszczonych poniżej wskazówek dotyczących postępowania podczas burzy sporządź w zeszycie lub na kartce notatkę słowno-graficzną. Możesz także skorzystać z dostępnego poniżej szkicownika.

Podczas burzy musisz przestrzegać podanych niżej zasad bezpieczeństwa:

- pozostań w domu;
- trzymaj się z daleka od pieców, wentylatorów i innych urządzeń elektrycznych podłączonych do prądu;
- wyłącz z gniazda wtyczkę komputera, telewizora i innych urządzeń elektronicznych;
- nie używaj telefonu komórkowego.

Jeśli burza zaskoczy cię na dworze:

- w żadnym wypadku nie chroń się pod drzewem!
- ukucnij, ale nie siadaj i nie kładź się na ziemi;
- nie przebywaj w wodzie ani w małych łódkach;
- zostań w samochodzie, gdy jesteś w trakcie podróży;
- poszukaj schronienia w budynku, jaskini, samochodzie;
- trzymaj się z dala od obiektów metalowych, pozbądź się metalowych przedmiotów, jeśli masz je ze sobą;
- jeśli przebywasz w większej grupie, powinniście się rozproszyć - nie gromadź się w grupie.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij związki frazeologiczne.

kogoś spotkało coś zupełnie nieoczekiwanego (zwykle coś złego), wymyślać komuś, oburzać się na kogoś, pojawiać się lub przemieszczać się szybko, nagle, gwałtownie, awantura z błahego powodu, ktoś został ostro skarcony, zwymyślany, zapowiada się coś złego, atmosfera jest napięta, o gwałtownej reakcji na niespodziewaną wiadomość, na straszny widok

burza w szklance wody	
burza wisi w powietrzu	
spadło jak grom z jasnego nieba	
rzucać gromy	
gromy posypały się na czyjaś głowę	
jakby w niego piorun strzelił	
wpadać/lecieć jak burza	

Ćwiczenie 3

Odgadnij wyrazy należące do rodziny wyrazu: burza.

Znaczenia	Wyrazy do wpisania
przymiotnik «mający gwałtowny przebieg»	
przymiotnik «związany z burzą»	
czasownik «namawiać kogoś do zrobienia czegoś złego, do wystąpienia przeciw komuś; podjudzać, podżegać»	
rzeczownik «irytacja, stan rozdrażnienia»	
rzeczownik «ten, kto burzy coś, niszczy»	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zapoznaj się z zamieszczonym poniżej fragmentem *Pana Tadeusza* autorstwa Adama Mickiewicza. Jest to jeden z najbardziej znanych opisów burzy w literaturze polskiej. Po przeczytaniu tekstu wykonaj ćwiczenia.

” Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

A już deszcz wciąż pluszczy,

Jak z sita, w gęstych kroplach; wtem rykły pioruny,

Krople zlały się razem: to jak proste struny
Długim warkoczem wiążą niebiosa do ziemi,
To jak z wiader buchają warstwami całami.
Już zakryły się całkiem niebiosa i ziemia,
Noc je z burzą od nocy czarniejszą zaciemia.
Czasem widnokrąg pęka od końca do końca
I anioł burzy na kształt niezmiernego słońca
Rozświeci twarz, i znowu okryty [całunem](#)
Uciekł w niebo i drzwi chmur zatrzasnął piorunem.
Znowu wzmagą się burza, ulewa nawalna
I ciemność gruba, gęsta, prawie dotykalna.
Znowu deszcz ciszej szumi, grom na chwilę uśnie.
Znowu wzbudzi się, ryknie i znów wodą chluśnie.
Aż się uspokoiło wszystko; tylko drzewa
Szumią około domu i szemrze ulewa.

Źródło: Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1982, s. 370.

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij, w jaki sposób narrator opisuje burzę. Uzasadnij swoją odpowiedź przykładami z tekstu.

Polecenie 2

Własnymi słowami opisz przebieg burzy przedstawiony we fragmencie *Pana Tadeusza*.

Ćwiczenie 5

Odszukaj i wypisz porównania zastosowane we fragmencie opisującym burzę. Określ ich funkcję w tym tekście.

Ćwiczenie 6

Nazwij zastosowane poniżej środki stylistyczne. Wyjaśnij ich znaczenie oraz określ funkcje w tekście.

- 'długim warkoczem wiążą niebiosa do ziemi';
- 'grom na chwilę uśnie';
- 'ciemność gruba, gęsta, prawie dotykalna'.

Ćwiczenie 7

Wypisz z tekstu fragmenty, które oddziałują na zmysł wzroku, słuchu i dotyku.

Ćwiczenie 8

Wypisz z tekstu wyrazy dźwiękonaśladowcze.

Polecenie 3

Przeczytaj na głos opis burzy, przy wyrazach dźwiękonaśladowczych, mocno intonując głoski: *r*, *sz*, *cz*.

Ćwiczenie 9

Wytlumacz znaczenie przysłowia: Kto sieje wiatr, zbiera burzę.

Polecenie 4

Przygotuj blok rysunkowy i przybory plastyczne. Zilustruj wybrany fragment poetyckiego opisu burzy. Nadaj tytuł swojemu dziełu i podpisz się [inicjałami](#), pseudonimem lub imieniem i nazwiskiem.

Polecenie 5

Przypomnij sobie, co się dzieje przed rozpoczęciem burzy oraz po jej zakończeniu. Ułóż krótki wiersz, w którym przedstawisz trzy etapy burzy.

Ciekawostka

Według wierzeń ludowych, aby uchronić się przed burzą i uderzeniem pioruna, w oknie domu należało zapalić gromnicę, czyli świecę, którą świeciło się w dzień

Matki Boskiej Gromnicznej (2 lutego). Po powrocie z kościoła płomieniem gromnicy kopcono znak krzyża na belkach stropowych. Profilaktycznie po zgaszeniu świecy gromnicznej połykano jej dym, wierząc, że zapobiega bólowi gardła i próchnicy zębów.